

การจำแนกประเภทของวรรณกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Study on the Classification of Thai Literature Related to Hantra Subdistrict
Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์^{1*}, ธนู ทดแทนคุณ², ศุภชาติ เสถียรธนาสาร³, นัทธี เพชรบุรี⁴ และสมบัติ ศิริจันดา⁵
Jurarat Chaiphithak^{1*}, Thanu Thodthankhun², Suppachat Satientanasan³, Nattee Pechburi⁴ and Sombut Sirijunda⁵

^{1*,2,3,4,5}อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

^{1*,2,3,4,5}Lecturer from the Faculty of Liberal of Arts Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author Email: jurarat.c@rmutsb.ac.th

Received: 23 June 2025

Revised: 9 July 2025

Accepted: 10 July 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อรวบรวมและจำแนกประเภทของวรรณกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนตระหนัก ห่วงแหน และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหันตรา ครูชำนาญการผู้สอนวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนเกี่ยวกับเรื่องชุมชนหันตรา จำนวน 2 คน ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนตำบลหันตรา จำนวน 1 คน นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ตำบลหันตรา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียน วัดหันตรา จำนวน 150 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรม และแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจำแนกวรรณกรรมที่ปรากฏในตำบลหันตรา มี 3 ลักษณะ คือ 1.1) แบ่งตามยุคสมัยเป็น 2 ยุคสมัย ได้แก่ วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา จำนวน 14 เรื่อง และวรรณกรรมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จำนวน 7 เรื่อง 1.2) แบ่งตามรูปแบบงานเขียนเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานเขียนประเภทร้อยแก้ว จำนวน 19 เรื่อง และงานเขียนประเภทร้อยกรอง จำนวน 2 เรื่อง และ 1.3) แบ่งตามรูปแบบการประพันธ์เป็น 2 ประเภท ได้แก่ สารคดี จำนวน 18 เรื่อง และบันเทิงคดี จำนวน 3 เรื่อง และ 2) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เกิดการรับรู้ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และยังได้สะท้อนมุมมองความคิดเกี่ยวกับชุมชนหันตรา ผ่านผลงานที่ได้ร่วมกันทำเป็นกลุ่ม รวมถึงเป็นการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาไทยคือทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมถึงทักษะด้านสังคมศึกษา คือการเรียนรู้เรื่องราวในอดีตอันยาวนานหรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ในสังคมการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

คำสำคัญ: การจำแนกประเภท, วรรณกรรมไทย, การส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

This research consists purposes were 1. to collect and classify Thai literary related to Hantra Subdistrict Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province and 2. to promote awareness, foster a sense of stewardship, and instill local pride among children and youth within the community. This research is qualitative research There is a research tool which is a semi-structure in-depth interview. The sample groups consisted of the following: the principal of Wat Hantra School two expert social studies teachers who taught Grade 4 students about the Hantra community; one local wisdom practitioner from Hantra Subdistrict; and two scholars specializing in the history of Ayutthaya. These participants were selected using purposive sampling. In addition, 150 children and youth residing in Hantra Subdistrict specifically, Grade 4 to 6 students from Wat Hantra School were selected through simple random sampling. Data were collected from documents, literary works, and interviews, and analyzed using content analysis. The findings reveal that 1) the classification of literature in Hantra Subdistrict can be categorized into three types 1.1) By historical period, which includes two eras: namely fourteen literary works from the Ayutthaya period and seven literary works from the Rattanakosin period 1.2) By writing format, the works are categorized into two types nineteen prose works and two verse works and 1.3) By literary genre, the works are grouped into eighteen non-fiction works and three fiction works. and 2) Students in Grades 4 to 6 developed awareness and enthusiasm in participating in various activities. They also expressed their perspectives on the Hantra community through group-based collaborative projects. Furthermore, the activities contributed to the development of Thai language skills including listening, speaking, reading, and writing as well as social studies skills. These include learning about their long-standing local history, coexisting with others in society, accepting differing opinions, and practicing good leadership and followership.

Keywords: Classification, Thai Literary, Enhancing of Learning

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมากเนื่องด้วยมีการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาใช้ร่วมกับวัฒนธรรมไทยทำให้วัฒนธรรมไทยนั้นเปลี่ยนแปลงไป เด็กและเยาวชนเป็นวัยที่รับสิ่งใหม่เข้ามาแทนที่สิ่งเก่า ก่อให้เกิดปัจจัยหลายด้านต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จากทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่เน้นการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน โดยการนำวรรณกรรมมาเป็นเครื่องล่อมเกล่าจิตใจคนในสังคมให้อ่อนโยน ทั้งนี้จากการที่คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยพบว่า ชุมชนหันตราควรได้รับการสนับสนุนให้เป็นชุมชนที่ยั่งยืนในด้านวรรณกรรมท้องถิ่น จากการศึกษาวรรณกรรมที่ปรากฏในตำบลหันตรานั้น ทำให้พบวรรณกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนิราศ

วัดเจ้าฟ้า ที่กล่าวถึงทุ่งหลวงหันตรา พระราชพงศาวดาร พระราชหัตถเลขา 2091 เล่มที่ 2 และยวนพ่าย ดังที่กล่าวถึงทุ่งหันตราว่าเป็นสถานที่ประสูติของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ซึ่งเป็นกวีนิพนธ์ของพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกความว่า

“แต่นี้จักตั้งอาทิ	กลกานท แลนา
เป็นสุตีสถานอัน	เรียบริ้อย
แกลงปางพระปิ่นภูบาล	ปีตุราช
ยังยโสธรคาลัย	คลี่พลฯ
แกลงปางพระมาตรให้	สังภพ ท่านนา
แดนตำบลพระอุทัย	ทุ่งกว้าง
แกลงปางเกลือนพลรบ	เรื่องเดช
เอามิ่งเมืองไต้ข้าง	แงบราฯ”

จากวรรค “แดนตำบลพระอุทัย ทุ่งกว้าง” นี้คือ “ทุ่งพระอุทัย” หรือ “ทุ่งหันตรา” นั้นเอง นอกจากยวนพ่าย ยังปรากฏข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับตำบลหันตราว่าเป็นสถานที่สำคัญในสมัยกรุงศรีอยุธยา ตามที่พระยาโบราณราชธานินทร์และสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระราชทานนามว่าเมืองอโยธยาไว้ นอกจากนี้ ยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้งเมืองอโยธยาที่ได้รับขยายเพิ่มเติมขึ้น โดยนายศรีศักร วัลลิโภดม (2526) ได้เสนอว่า “เมืองอโยธยาดั้งอยู่ทางตะวันออกของเมืองอยุธยา ตัวเมืองมีลำน้ำตามธรรมชาติล้อมเป็นคูเมือง 3 ด้าน คือด้านเหนือ ด้านตะวันออก และด้านใต้ ลำน้ำนี้คือ ลำน้ำป่าสักเดิม แต่เรียกชื่อแตกต่างกันออกไป ตอนที่ไหลผ่านด้านเหนือและด้านตะวันออกเรียก แม่น้ำหันตราและคลองโพธิ์ ส่วนตอนที่หักมุมมาเป็นคูเมืองด้านใต้เรียกลำน้ำแม่เปี้ยมาออกปากน้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำแม่เปี้ยตอนใต้วัดพนัญเชิงลงมา ส่วนคูเมืองด้านตะวันตกนั้นขุดขึ้นคือคูชื่อหน้า ซึ่งทุ่งหันตรานั้นนับเป็นสถานที่สำคัญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี หรือแม้แต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ที่กล่าวว่าทุ่งหันตราเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเป็นสถานที่ที่พระมหากษัตริย์เสด็จมาประกอบโบราณราชประเพณี อย่างเช่นเอกสารคำกราบบังคมทูลของข้าหลวงเทศาภิบาลเมืองกรุงเก่าในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีมายังเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการในเวลานั้นเพื่อถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หลังจากได้ดำเนินการประกอบพระราชพิธีแรกนาขวัญที่ทุ่งหันตราเสร็จเรียบร้อยแล้ว ลงวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2453 (ร.ศ. 128) ดังปรากฏความเกี่ยวกับพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญว่า

“...ข้าหลวงเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลกรุงเก่า กราบเรียนท่านเจ้าพระยาเทเวศร์วงษ์วิวัฒน์ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ ด้วยในการพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญศก 128 นั้น เมื่อวันที่ 24 เมษายน ศก 128 ข้าพเจ้าได้ให้เจ้าพนักงานจัดการตกแต่งโรงพิธี และปักราวฉัตรฉัตรธงในที่ที่จะแรกนาขวัญที่ตำบลทุ่งบ้านหันตรา อำเภอรอบกรุง แขวงเมืองกรุงเก่า นิมนต์พระสงฆ์ราชาคณะกับพระครูเจ้าอาวาสรวม 10 รูป มีพระสุวรรณวิมลศีล เปนประธานมาเจริญพระพุทธมนต์ในโรงพิธี รุ่งขึ้นวันที่ 25 เมษายน ศก 128 เวลาเช้า 3 โมง 12 นาทีกับ 42 วินาที ซึ่งเปนปฐมฤกษ์ พรหมณ์กับเจ้าพนักงานได้จัดโคเข้าเทียมไถ พระยามรฤทธิ์อารัง ปลัดมณฑลได้พายหน้าฉะฉางกรุงเทพมหานคร กราบถวายบังคมต่อไฉ่ฉะฉางอัฐิพระบาทแล้ว จับไถ ๑ ตะไปโดยรี 3 รอบ ไถแปรโดยกว้าง 3 รอบหว่านพืชพันธุ์ธัญญาหารลงในนา แล้วไถกลบอีก 3 รอบเปนคารพ 9 พอถึงเวลาเพน เจ้าพนักงานได้จัด

อาหารบิณฑบาตรถวายแก่พระสงฆ์ 10 รูปกระทำฤทธานุภาพแล้ว ได้นำหุบผ้าสบงรอมรองเท้าของหลวงที่พระราชทานนั้นไปถวายทั่วทุกรูปแล้ว ขอพระราชทานถวายพระราชกุศล...”

เอกสารทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ นอกจากจะทำให้เห็นว่ามียุทธกรรมจำนวนมากที่กล่าวถึงตำบลหันตราซึ่งแสดงให้เห็นว่าตำบลหันตราเป็นสถานที่สำคัญในอดีตจวบจนปัจจุบัน ข้อมูลเหล่านี้ยังจัดได้ว่าเป็นยุทธกรรมอันสำคัญที่แสดงถึงวัฒนธรรมด้านภาษาไทยซึ่งควรได้รับการศึกษา รวบรวม และจำแนกประเภทไว้ คณะผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลโดยสันนิษฐานว่าจะพบยุทธกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรามากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีถิ่นกำเนิด ณ สถานที่แห่งนี้เห็นถึงคุณค่าของชุมชนก่อให้เกิดความภาคภูมิใจต่อถิ่นฐานบ้านเกิด อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืนในภายภาคหน้า รวมถึงการนำองค์ความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมและจำแนกประเภทของยุทธกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนตระหนัก ห่วงแหน และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย เป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านภาษา ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความรู้สึกนึกคิดระหว่างผู้ใช้ภาษากลุ่มเดียวกัน ภาษามีความสำคัญสำหรับมนุษย์เป็นอย่างมาก ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งอันก่อให้เกิดวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมขึ้น ภาษาจึงเป็นทั้งวัฒนธรรมและเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม คนไทยใช้ภาษาไทยในการสื่อความหมาย บันทึกความรู้ ความคิด ความเชื่ออย่างยาวนาน ภาษาไทยจึงเป็นแหล่งสั่งสมความรู้ ความคิด ความเชื่อของคนไทย ภาษาไทยจึงเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมทางภาษา ดังนั้น วัฒนธรรมทางภาษาไทยจึงเป็นความเจริญในการกำหนดความหมายของคำให้แน่ชัด และใช้คำให้เหมาะสมกับความหมาย ความหมายนี้ไม่ใช่เฉพาะตามตัวอักษร แต่รวมความหมายตามนัยต่าง ๆ ด้วย ดังที่ผะอบ โปษกฤษณะ (2544, น.1-28) กล่าวไว้ว่า ภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากภาษาอื่น การที่จะใช้ภาษาให้สมดังความมุ่งหมาย จะต้องรู้จักลักษณะของภาษาอย่างถ่องแท้ มิฉะนั้นจะไม่สามารถหยิบยกหรือเลือกใช้ถ้อยคำได้อย่างถูกต้อง

2. แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมไทย

ภาษาเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรม เพราะภาษาคือเครื่องมือสื่อความหมายให้คนในชาติเข้าใจกันได้ คนไทยได้บันทึกชีวิตมนุษย์ และโลกมนุษย์อาศัยในรูปแบบที่เรียกว่า วรรณคดี ถ้าแบ่งตามรูปแบบการเขียนมี 2 รูปแบบคือ 1) ร้อยแก้ว หมายถึงลักษณะการเขียนที่ไม่บังคับจำนวนคำสัมผัส หรือเสียงหนักเบา วรรณคดีร้อยแก้วมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว ในขั้นต้นร้อยแก้วมีเพื่อบันทึกเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ไว้ ต่อมาจึงรับรูปแบบการเขียนหนังสือแบบตะวันตกเข้ามาใช้ เช่น การเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น

บทละครพูดและสารคดี ซึ่งร้อยแก้วเป็นรูปแบบการเขียนที่เป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน 2) ร้อยกรอง หมายถึง ลักษณะการแต่งที่มี บังคับคณะหรือจำนวนคำ สัมผัส เสียงหนักเบา คำเอก คำโท จำแนกเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย สำหรับรูปแบบร้อยกรองนี้ เป็นที่นิยมของคนไทยมาก เนื่องจากคนไทยนั้นมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน ชอบถ้อยคำที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง และร้อยกรองยังมีการ บังคับจำนวนคำ ทำให้ข้อความกระชับ มีเสียงลีลา จังหวะ สอดคล้องกับอารมณ์จึงทำให้ง่ายต่อการจดจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคน ไทยในสมัยก่อนนั้นมีการถ่ายทอดวรรณคดีจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง การเล่าสืบต่อกัน หรือที่เรียกว่า มุขปาฐะ (Oral Transmottion) เช่น เพลงกล่อมเด็ก นิทานชาวบ้าน (นิตยา บุญสิงห์, 2544, น.15-18)

ส่วนรูปแบบของวรรณกรรมนั้น พิทยา ลีम्मณี (2537, น.77-95) กล่าวว่ารูปแบบของวรรณกรรมเป็นแบบแผนในการแต่ง ที่กวีได้คิดค้นขึ้น และใช้ต่อกันมาจนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะ วรรณกรรมจะอยู่ในรูปแบบหนึ่งรูปแบบใดเสมอ แบ่งเป็นประเภท ดังนี้

1. แบ่งตามรูปแบบคำประพันธ์ หมายถึง แบบแผนในการแต่ง ซึ่งอาจเป็นแบบแผนดั้งเดิมหรือเป็นแบบแผนที่เกิดขึ้นใหม่ก็ได้ สิ่งนี้เปรียบเสมือนพาหนะนำเรื่องราวที่เป็นความรู้ความคิดของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือร้อยแก้วและร้อยกรอง

1.1 ร้อยแก้ว ร้อยแก้วตรงกับคำว่า Prose ในภาษาอังกฤษ แปลว่า ตรงไปตรงมา ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ในภาษาไทย หมายถึง บทประพันธ์ที่แต่งขึ้นตามภาษาที่ใช้กันทั่วไป ภาษาที่ใช้ในร้อยแก้วเป็นภาษาที่มุ่งสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจเป็นสำคัญ วรรณกรรมประเภทร้อยแก้วเริ่มปรากฏในวงวรรณกรรมไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นวรรณคดียุคเริ่มแรก ได้แก่ ศิลาจารึกหลักที่ 1 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ไตรภูมิพระร่วง ลักษณะเด่นของร้อยแก้วยุคนี้คือมีลักษณะของร้อยกรองปะปนอยู่ คือมีสัมผัสคล้องจอง อยู่บ้าง ยุคที่ร้อยแก้วปรากฏแพร่หลายคือยุครัตนโกสินทร์ เช่น กฎหมายตราสามดวง ตลอดจนวรรณกรรมที่แปลจาก ภาษาต่างประเทศ เช่น สามก๊ก ราชอิราษ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 4 วรรณกรรมประเภทนี้ได้รับความนิยมเป็นอันมาก เนื่องมาจากการเปิดประเทศรับวัฒนธรรมตะวันตก เป็นผลให้วรรณกรรมร้อยแก้วมีรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

1) สารคดี คือวรรณกรรมที่มุ่งให้ความรู้ ความคิด และความจริงเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็ใช้วิธีเขียนที่ให้ความ บันเทิงแก่ผู้อ่านด้วยศิลปะการใช้ภาษาร้อยแก้วที่สละสลวยในเชิงบรรยาย พรรณนา หรือเปรียบเทียบ เนื่องจากสารคดีเป็นงาน เขียนที่มีผู้อ่านอยู่ในวงจำกัด ที่เป็นเช่นนี้เพราะลักษณะการเสนอเรื่องมุ่งให้ความรู้ความคิดเป็นสำคัญ ผู้อ่านส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่ม ผู้ใหญ่และกลุ่มนักวิชาการ สารคดีแบ่งเป็น 8 ประเภทคือ (1) ความเรียง (Essay) เป็นวรรณกรรมร้อยแก้วที่แต่งขึ้นเพื่อบรรยาย ความรู้สึกนึกคิด ผู้เขียนต้องมีความรู้ และความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เขียนอย่างลึกซึ้ง ที่สำคัญคือต้องสามารถนำความรู้ ความคิดที่ ยากต่อการเข้าใจนั้นมาเขียนให้น่าอ่าน (2) สารคดีท่องเที่ยว (Travelogue) เป็นข้อเขียนที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โดยบันทึกสิ่งที่ ได้พบเห็นในการเดินทาง ลักษณะการเขียนมุ่งให้เกิดความรู้แก่ผู้อ่านเกี่ยวกับวิถีเดินทางไปมาที่ใดที่หนึ่ง สภาพท้องถิ่นของที่นั้น เกี่ยวกับด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สภาพความเป็นอยู่ของผู้คน รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการพักผ่อนด้วย (3) สาร คดีชีวประวัติ (Biography) คือข้อเขียนที่บันทึกพฤติกรรมของบุคคล โดยมุ่งที่จะให้เป็นภาพมีชีวิตและน่าสนใจ แต่มิใช่เขียนแบบ ประวัติศาสตร์หรือนวนิยาย สารคดีชีวประวัติมี 2 ลักษณะคือ อัตชีวประวัติและชีวประวัติ (4) สารคดีวิชาการ (Scientific Essay) สารคดีประเภทนี้เน้นหนักทางด้านวิชาการ ใช้ภาษาที่เป็นทางการ ข้อเขียนนั้นอาจเป็นไปในเชิงวิเคราะห์ข้อมูลอย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งแสดงทัศนะส่วนตัวด้วย ในการเขียนมีการอ้างอิงข้อมูลอย่างเป็นทางการ เช่น มีเชิงอรรถ หรือบรรณานุกรมประกอบด้วย (5) สารคดีเบื้องหลังข่าว (Secondary News Story) งานเขียนประเภทนี้เป็นกรนำเอาข่าวที่น่าสนใจมาค้นคว้าหารายละเอียด

เพิ่มเติมให้ เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านโดยไม่จำเป็นจะต้องถือเรื่องเวลาเป็นสำคัญ สารคดีประเภทนี้อาจเขียน ได้กว้างขวาง เช่น อาจเป็นเบื้องหลังข่าว การเมือง อาชญากรรม บันเทิง หรือข่าวสังคมทั่วไป (6) บทความ (Article) คือความเรียงที่เขียนขึ้น โดยมีการอ้างอิงถึงแหล่งข้อมูลที่สำคัญคือ ผู้เขียนต้องเสนอแนวความคิดเห็นของตนลงไปด้วย ภาษาที่ใช้ในการเขียนบทความขึ้นอยู่กับแนวการเขียนของแต่ละคน มีข้อน่าสังเกตว่าในปัจจุบันผู้เขียนใช้ภาษาพูดในบทความมากกว่าเดิม และมักปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวัน และรายสัปดาห์ รวมทั้งวารสารทางวิชาการแต่ประเภทนี้หลังนี้มักใช้ภาษาที่เป็นทางการมากกว่า (7) อนุทิน (Diary) เป็นการบันทึกส่วนตัว ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีการเผยแพร่เท่าใดนัก นอกจากเป็นอนุทินบุคคลสำคัญ ทั้งที่มีชีวิตอยู่และเสียชีวิตไปแล้ว ลักษณะการเขียนเป็นการจดบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติหรือโลก และ (8) จดหมายเหตุ (Archives) แต่เดิมจดหมายเหตุเป็นเอกสารสำคัญของหน่วยราชการต่าง ๆ ต่อมาขยายขอบเขตรวมถึงเอกสารของสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งวารสารธุรกิจและวงศ์ตระกูลของแต่ละบุคคล จดหมายเหตุเหล่านี้จะบันทึกเหตุการณ์ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจในอดีตไว้เพื่อเป็นหลักฐาน

2) บันเทิงคดี หมายถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นเพื่อความบันเทิง โดยใช้จินตนาการผนวกกับความรู้สึคนึกคิดประมวลเป็นเรื่องราวที่มีความสมจริงแต่ไม่ใช่เรื่องจริง วัตถุประสงค์ของการเขียนบันเทิงคดีคือ เรื่องราวของมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม แต่เนื่องจากเรื่องดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่ยากและซับซ้อน นักเขียนจึงเลือกเรื่องเฉพาะที่เขาสนใจจัดวางเป็นโครงเรื่อง แก่นเรื่อง มีตัวละคร ฉาก บรรยากาศ เพื่อให้จับใจผู้อ่าน ดังนั้นงานเขียนประเภทนี้จึงมีกลุ่มผู้อ่านที่กว้างกว่าสารคดี เพราะได้รับความเพลิดเพลินมากกว่า บันเทิงคดีแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ (1) นวนิยาย (Novel) นวนิยายเป็นรูปแบบวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ได้รับมาจากตะวันตก คำนี้แปลตามรูปศัพท์ หมายถึง เรื่องเล่าอย่างใหม่ มีความหมายคือเรื่องเล่าขนาดยาวที่เกี่ยวกับบุคคลที่ไม่มีตัวตนจริง นวนิยายเป็นทั้งเรื่องจริงและเรื่องเท็จ กล่าวคือแม้ว่าบุคคลและพฤติกรรมต่าง ๆ จะไม่ได้เกิดขึ้นจริง แต่ตัวละครในนวนิยายนั้นก็เป็นที่ยอมรับว่าเป็นแบบฉบับของบุคคลที่มีชีวิตจริง และพฤติกรรมของตัวละครก็สอดคล้องกับลักษณะความเป็นไปที่ปรากฏขึ้นจริงในสถานที่ และยุคสมัยนั้น ๆ นวนิยายจึงมีฐานะเป็นประสบการณ์เทียม ที่สะท้อนวิถีชีวิตและสังคมร่วมสมัยได้อย่างน่าสนใจ นวนิยายจึงเป็นหนังสือที่อ่านจริงหรืออ่านเล่นก็ได้ (2) เรื่องสั้น (Short Story) เรื่องสั้นเป็นบันเทิงคดีอีกรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะสมจริงคล้ายกับนวนิยาย แต่มีข้อแตกต่างที่เรื่องสั้นเป็นเรื่องที่พูดกันน้อยที่สุด อดีที่สุด ให้ได้ความมากที่สุดในเวลาอันน้อยที่สุด เรื่องสั้นจึงดำเนินเรื่องรวดเร็วกว่านวนิยาย ลักษณะของเรื่องสั้น ได้แก่ มีโครงเรื่องมีจุดมุ่งหมายเดียวและมีเหตุผลเดียว ใช้ฉากน้อยและมีช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่องน้อย มีตัวละครน้อย (อาจไม่เกิน 5 ตัวละคร) มีขนาดสั้นและเขียนอย่างประหยัดถ้อยคำ

1.2 ร้อยกรอง รูปแบบคำประพันธ์ร้อยกรองนั้นเป็นแบบแผนที่กวีโบราณได้คิดขึ้น มี 5 ประเภท ได้แก่ ร่าย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ซึ่งเดิมเรียกว่า ฉันทศาสตร์ อันเป็นหนึ่งในศาสตร์ที่กษัตริย์พึงเรียนรู้ แสดงว่าร้อยกรองเป็นงานที่ได้รับการยกย่องมาแต่โบราณกาล

1) กลอน คือลักษณะคำประพันธ์ที่เรียบเรียงเข้าเป็นคณะ มีสัมผัสกันตามลักษณะบัญญัติเป็นชนิด แต่ไม่มีบังคับเอกโทและครุหลุ กลอนเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองที่ใช้ขับ ร้อง หรือสวดให้มีทำนองต่าง ๆ แบ่งเป็น 5 ชนิดคือ กลอนบทละคร กลอนสักวา กลอนเสภา กลอนดอกสร้อย และกลอนขับร้อง

1.1) กาพย์ คือคำประพันธ์ชนิดหนึ่งซึ่งมีกำหนดคณะ พยางค์ และสัมผัส มีลักษณะคล้ายฉันท แต่ไม่ใช่คำครุคำ ลหุเหมือนฉันท กาพย์มี 4 ประเภทคือ กาพย์ยานี มักใช้แต่งบทสวด บทเห่เรือ บทพากย์โขน และบทสรภัญญะที่ใช้ในบทละคร มักแต่งเกี่ยวกับตอนที่พรรณนาโวหารหรือชมสิ่งต่าง ๆ หรือตอนที่โศกเศร้าคร่ำครวญ กาพย์ฉับ 16 นิยมใช้แต่งตอนที่ เป็นพรรณนาโวหาร บทสวด และบทพากย์โขนด้วย กาพย์สุรางคนางค์ 28 และกาพย์สุรางคนางค์ 32 นิยมใช้แต่งบทบรรยาย และ กาพย์ขับไม้ห่อโคลง ใช้สำหรับขับประสานเสียงคู่กับเพลงขอหรือบั้นเตาะว ในพระราชพิธีสมโภชชั้นสูง เช่น สมโภชพระมหาเศวตฉัตร สมโภชเจ้าฟ้า และสมโภชช้างเผือก

1.2) ฉันท คือลักษณะถ้อยคำที่กวีได้ร้อยกรองขึ้นให้เกิดความไพเราะซาบซึ้ง โดยกำหนดคณะครุหลุและสัมผัส ไว้เป็นมาตรฐานจากคัมภีร์รูดโศก ซึ่งแต่งไว้เป็นภาษาบาลี ไทยเรามาเพิ่มบังคับสัมผัสเพื่อให้เกิดความไพเราะ ฉันทมีหลายประเภท แต่ละประเภทย่อมเหมาะให้เหมาะกับเรื่องดังนี้ บทไหว้ครู นิยมใช้ สัททูลวิกิพีดฉันทหรือสัทธราฉันท บทชมหรือบทคร่ำครวญ นิยมใช้ฉันทวิเชียรฉันทหรือฉันทดิกลฉันท บทสำแดงอิทธิฤทธิ์ นิยมใช้ไตรภพฉันท บทพรรณนา นิยมใช้ ภุขงคประยาตฉันท

1.3) โคลง คือคำประพันธ์ชนิดหนึ่งซึ่งมีวิธีการเรียบเรียงถ้อยคำเข้าคณะ มีกำหนดเอกโท และสัมผัส โคลงแบ่งเป็น 3 ชนิดคือ โคลงสุภาพ โคลงตัน และโคลงโบราณ

1.4) เป็นคำประพันธ์ประเภทหนึ่งที่ไม่กำหนดจำนวนบทหรือจำนวนบาท จะแต่งให้ยาวเท่าไรก็ได้ แต่ต้องเรียงคำให้คล้องจองกันตามข้อบังคับ แบ่งออกเป็น 4 ชนิดคือ ร่ายสุภาพ ร่ายตัน ร่ายโบราณ และร่ายยาว

พรทิพย์ ชังธาตา (2539, น.12) วรรณกรรมท้องถิ่น หมายถึง วรรณกรรมที่เป็นมุขปาฐะ (ใช้ถ้อยคำเล่าสืบต่อกันมา) และลายลักษณ์ (บันทึกในวัสดุต่าง ๆ เช่น ในใบลาน และบันทึกในกระดาษที่เรียกว่า สมุดไทย สมุดข่อย)

บุญสมหญิง พลเมืองดี (2553) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคำขวัญตำบลหันตรา อำเภอมหาราชศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเจ้าของพื้นที่ตำบลหันตราให้ความสำคัญเรื่องจุดท่องเที่ยวคลองโบราณ อุโบสถมหาอุด ถิ่นประสูติราชา และปูชนียสถานวัดมเหยงคณ์ตามลำดับ ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2552 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคำขวัญตำบลหันตรา ได้แก่ ขนมหดีหันตรา ทหารกล้ากรุงศรี และถิ่นประสูติราชา ตามลำดับ ทำให้เห็นว่ากลุ่มประชาชนที่มีอายุสูงกว่าในวัยเรียนให้ความสำคัญต่อสถานที่ อันเนื่องมาจากความผูกพันในท้องถิ่นกับกาลเวลาที่ผ่านมา ส่วนนักเรียนมีความพึงพอใจและชื่นชอบขนมหดีหันตรา เพราะพวกเขาได้ชิมขนมอร่อยที่อาจารย์ผู้สอนได้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ดังนั้นการปลูกฝังองค์ความรู้จากคำขวัญของชุมชนทำให้เห็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพราะถ้อยคำที่คล้องจองได้ใจความ สะท้อนจุดเด่นของชาวตำบลหันตรา ทำให้ชุมชนเห็นทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านถ้อยคำเพียง 7 พรรคที่เรียกว่า คำขวัญ อันเป็นมรดกทางภาษาที่เตือนใจ และเป็นสิริมงคลต่อชาวตำบลหันตรา อำเภอมหาราชศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสืบไป

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์อันเป็นวรรณกรรมสำคัญที่แสดงถึงวัฒนธรรมทางภาษาไทยซึ่งควรได้รับการศึกษาและรวบรวมไว้ หากศึกษาอย่างลึกซึ้งสันนิษฐานว่าจะพบวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตราแห่งนี้มากยิ่งขึ้น กอปรกับพื้นที่ตำบลหันตราเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ควรมีการศึกษา

บริบทเชิงพื้นที่ การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่น รวมถึงบุคคลที่ได้มาศึกษา ณ สถานที่แห่งนี้เห็นถึงคุณค่าของชุมชน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจต่อถิ่นฐานบ้านเกิด อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืนในภายภาคหน้า

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหันตรา ครูชำนาญการผู้สอนวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนเกี่ยวกับเรื่องชุมชนหันตรา จำนวน 2 คน ประชาชนชาวบ้านในชุมชนตำบลหันตรา จำนวน 1 คน นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ตำบลหันตรา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดหันตรา จำนวน 150 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure In-depth Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

2.2 แบบสังเกต (Observation) คือ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ขณะทำกิจกรรม

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างและจากแบบสังเกต และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ และงานวิจัย

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างและการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. **รวบรวมและจำแนกประเภทของวรรณกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรานั้นพบว่า มีทั้งหมด 21 เรื่อง ซึ่งจำแนกได้ 3 ลักษณะ โดยใช้เกณฑ์ยุคสมัย รูปแบบงานเขียน และรูปแบบการประพันธ์ ดังนี้

1.1 แบ่งตามยุคสมัยของวรรณกรรม ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภทคือ วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา คือเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรทั้งประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง ทั้งที่เป็นวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรที่เขียนขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา และวรรณกรรมที่เป็นมุขปาฐะ พบจำนวน 14 เรื่อง ได้แก่ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์วัดพระเชตุพน, พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพระราชหัตถเลขา 2091 เล่มที่ 2, ยวนพ่าย, พระราชพงศาวดารเหนือ, ตำนานเรื่องพระเจ้าสายน้ำผึ้ง, ตำนานกรูพระที่อุโบสถมหาอุด วัดหันตรา, เรื่องเล่าวัดอโยธยา หรือวัดเดิม, เรื่องเล่าวัดคูสิดาราม เจ้าแม่วัดคูสิด, ตำนานสมบัติวิกรมเหิงคน, ตำนานบ้านคานหาม, ตำนานวัดกะสังข์, ตำนานวัดพระญาติ, ตำนานกำมะเลียนวัดหันตรา และนิทานเรื่องชายขี่เฒากับข้างตัวที่ 80

2) วรรณกรรมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ คือเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรทั้งประเภท ร้อยแก้วและร้อยกรอง ทั้งที่เป็นวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรที่เขียนขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และวรรณกรรมที่เป็นมุขปาฐะ พบจำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ คำกราบบังคมทูลของข้าหลวงเทศาภิบาลเมืองกรุงเทพฯ ในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีมายังเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ, หนังสือชุดตำราอาหารแม่ครัวหัวป่าก์ เล่มที่ 1, ราชกิจจานุเบกษาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์, นิราศวัดเจ้าฟ้า, หนังสือภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมตำบลหันตรา, หนังสือ 5 เดือน กลางซากอิฐปูนที่อยุธยา, และคู่มือการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดชุมชนหันตรา

1.2 การแบ่งตามรูปแบบการเขียน นอกจากการแบ่งตามยุคสมัยแล้วยังสามารถแบ่งตามรูปแบบการเขียนได้เป็น 2 รูปแบบ ดังที่นิตยา บุญสิงห์ (2544, น.15-18) กล่าวเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษาและวรรณคดีว่า ภาษาเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรม เพราะภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายให้คนในชาติเข้าใจกันได้ คนไทยได้บันทึกชีวิตมนุษย์ และโลกมนุษย์อาศัยในรูปแบบที่เรียกว่า วรรณคดี ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ เพราะวรรณคดีได้สะท้อนให้ทราบถึงสภาพความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ปรัชญา ค่านิยม อุดมคติ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจน เหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้อย่างน่าสนใจ ฉะนั้นวรรณคดีไม่ว่าเรื่องใดย่อมกล่าวถึง ความดี ความชั่ว อุดมคติ ความสมหวัง ความผิดหวัง ความล้มเหลว ความริษยาอาฆาต การแพ้นะ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงพฤติกรรมของมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย สิ่งเหล่านี้คนไทยสามารถนำมาสร้างสรรค์ถ่ายทอดความคิดออกมาได้อย่างลึกซึ้ง มีศิลปะ ไพเราะ จับใจ วรรณคดีแบ่งตามรูปแบบการเขียนได้ 2 รูปแบบ คือ (1) ร้อยแก้ว หมายถึง ลักษณะการเขียนที่ไม่บังคับจำนวนคำสัมผัส หรือเสียงหนักเบา วรรณคดีร้อยแก้วมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว ในขั้นต้นร้อยแก้วมีเพื่อบันทึกเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ไว้ ต่อมาจึงรับรูปแบบการเขียนหนังสือแบบตะวันตกเข้ามาใช้ เช่น การเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น บทละครพูดและสารคดี ซึ่งร้อยแก้วเป็นรูปแบบการเขียนที่เป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน ทั้งนี้ วรรณกรรมประเภทร้อยแก้ว พบจำนวน 21 เรื่อง แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1.1) วรรณกรรมประเภทร้อยแก้วที่เป็นลายลักษณ์อักษร พบจำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพระราชหัตถเลขา 2091 เล่มที่ 2, ราชกิจจานุเบกษาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์, หนังสือชุดตำราอาหารแม่ครัวหัวป่าก์ เล่มที่ 1, พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์วัดพระเชตุพน, คำกราบบังคมทูลของข้าหลวงเทศาภิบาลเมืองกรุงเทพฯ ในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีมายังเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ, พระราชพงศาวดารเหนือ, หนังสือภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมตำบลหันตรา, หนังสือ 5 เดือนกลางซากอิฐปูนที่อยุธยา และคู่มือการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดชุมชนหันตรา (1.2) วรรณกรรมประเภทร้อยแก้วที่เป็นการเล่าสืบต่อกันมาหรือมุขปาฐะ พบจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ ตำนานเรื่องพระเจ้าสายน้ำผึ้ง, ตำนานกรูพระที่อุโบสถมหาอุดวัดหันตรา, เรื่องเล่าวัดอโยธยาหรือวัดเดิม, เรื่องเล่าวัดคู

สิตาราม เจ้าแม่วัดคูสิด, ตำนานสมบัติวิวัฒน์แห่งคณ, ตำนานบ้านคานหาม, ตำนานวัดกะสังข์, ตำนานวัดพระญาติ ตำนานก้ามะเลียนวัดหันตรา และนิทานเรื่องชายขี่เเมากับข้างตัวที่ 80 (2) ร้อยกรอง หมายถึง ลักษณะการแต่งที่มีบังคับคณะหรือจำนวนคำสัมผัส เสียงหนักเบา คำเอก คำโท จำแนกเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย สำหรับรูปแบบร้อยกรองนี้เป็นที่นิยมของคนไทยมาก เนื่องจากคนไทยนั้นมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน ชอบถ้อยคำที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง และร้อยกรองยังมีการบังคับจำนวนคำ ทำให้ข้อความกระชับ มีเสียงลึกลับ จังหวะ สอดคล้องกับอารมณ์ จึงทำให้ง่ายต่อการจดจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยในสมัยก่อนนั้นมีการถ่ายทอดวรรณคดีจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง การเล่าสืบต่อกัน หรือที่เรียกว่า มุขปาฐะ (Oral Tradition) เช่น เพลงกล่อมเด็ก นิทานชาวบ้าน ซึ่งวรรณกรรมประเภทร้อยกรองที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรา พบจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ยวนพ่ายและนิราศวัดเจ้าฟ้า

1.3 การแบ่งตามรูปแบบการประพันธ์ ดังที่พิทยา ลิ้มมณี (2537, น.77-95) กล่าวว่ารูปแบบของวรรณกรรมเป็นแบบแผนในการแต่งที่กวีได้คิดค้นขึ้น และใช้ต่อกันมาจนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะ จากการเก็บข้อมูลสามารถจำแนกวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตราได้เป็น 2 ชนิด คือ

1) สารคดี พบจำนวน 18 เรื่อง ได้แก่ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพระราชหัตถเลขา 2091 เล่มที่ 2, ราชกิจจานุเบกษา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์, หนังสือชุดตำราอาหารแม่ครัวหัวป่าก์ เล่มที่ 1, พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพน, คำกราบบังคมทูลของข้าหลวงเทศาภิบาลเมืองกรุงเก่าในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีมายังเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ, พระราชพงศาวดารเหนือ, ตำนานเรื่องพระเจ้าสายน้ำผึ้ง, ตำนานกुरुพระที่อุโบสถมหาอุด วัดหันตรา, เรื่องเล่าวัดอโยธยาหรือวัดเดิม, เรื่องเล่าวัดคูสิดาราม เจ้าแม่วัดคูสิด, ตำนานสมบัติวิวัฒน์แห่งคณ, ตำนานบ้านคานหาม, ตำนานวัดกะสังข์, ตำนานวัดพระญาติ, ตำนานก้ามะเลียนวัดหันตรา, หนังสือภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมตำบลหันตราที่รวบรวมสถานที่สำคัญในตำบลหันตราผ่านคำขวัญตำบลหันตรา, หนังสือ 5 เดือนกลางซากอิฐปูนที่อยุธยา และคู่มือการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดชุมชนหันตรา

2) บันเทิงคดี แบ่งเป็น 2 แบบคือ บันเทิงคดีประเภทร้อยกรอง พบจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ยวนพ่ายและนิราศวัดเจ้าฟ้า และบันเทิงคดีประเภทร้อยแก้ว พบจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องชายขี่เเมากับข้างตัวที่ 80

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลตามการแบ่งประเภทวรรณกรรม

การแบ่งวรรณกรรม	สมัย/ประเภท	จำนวนที่พบ (เรื่อง)
แบ่งตามยุคสมัย	สมัยกรุงศรีอยุธยา	14
	สมัยกรุงรัตนโกสินทร์	7
แบ่งตามรูปแบบการเขียน	ร้อยแก้ว	19
	ร้อยกรอง	2
แบ่งตามรูปแบบการประพันธ์	สารคดี	18
	บันเทิงคดี	3

รูปภาพที่ 1-3 ประกอบการสัมภาษณ์ (อัมรา หันตรา, ปัทมพงศ์ ชมบุญ และพัชรี้ แต่งพันธ์, 2560, สัมภาษณ์)

รูปภาพที่ 4 ประกอบการสัมภาษณ์ (สุรีรัตน์ จันทร์ลอย, 2560, สัมภาษณ์)

2. การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนตระหนัก หวงแทน และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนตระหนัก หวงแทน และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน โดยคณะผู้วิจัยจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดหันตรา เพื่อให้นักเรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชนหันตราตามรายละเอียด ดังนี้

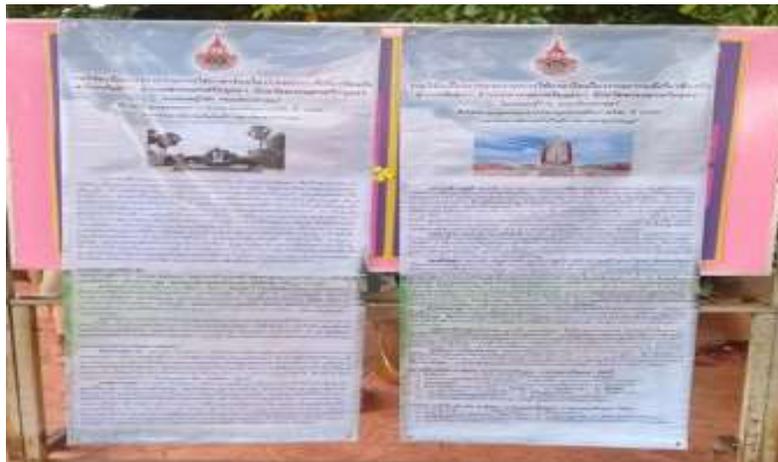
2.1 ครั้งที่ 1 การจัดกิจกรรมเรียนรู้คำขวัญตำบลหันตราคือ “ถิ่นประสูติราชา นาทหลวงอยุธยา ทหารกล้ากรุงศรี อนุสรณ์สถานแห่งความรักภักดี ขนมหินตรา อุโบสถมหาอุด จุดท่องเที่ยวคลองโบราณ ปูนียสถานวัดมเหยงคณ์” โดยคณะผู้วิจัยบรรยายองค์ความรู้เกี่ยวกับคำขวัญตำบลหันตราเพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงประวัติ ความเป็นมา และความสำคัญของสถานที่สำคัญภายในชุมชน

รูปภาพที่ 4 - 5 หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดชุมชนหันตรา

รูปภาพที่ 6 คณะผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนโรงเรียนวัดหันตราเรียนรู้คำขวัญตำบลหันตรา

รูปภาพที่ 7 ป้ายไว้นิฉัยให้ความรู้เกี่ยวกับคำขวัญตำบลหันตรา

2.2 ครั้งที่ 2 กิจกรรมเรียนรู้ชุมชนหันตรา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนหันตราคือ อาจารย์อมรา ประไพพงษ์ (2560, สัมภาษณ์) บรรยายความรู้ให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 150 คน เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนตระหนัก หวง แหน และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

รูปภาพที่ 9 ประกอบการสัมภาษณ์ (อมรา ประไพพงษ์, 2560)

หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยได้ให้นักเรียนถ่ายทอดเรื่องราวผ่านแผนภาพความคิดโดยการกิจกรรมกลุ่ม พบว่า นักเรียนเกิดความสามัคคี รู้จักแบ่งหน้าที่ตามความสามารถของแต่ละบุคคล และสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง กิจกรรมทั้งสองครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจเรื่องราวของท้องถิ่นหันตรา ซึ่งเป็นชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ นักเรียนเกิดการตระหนักรู้ถึงคุณค่า ความสำคัญของชุมชนของตน และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลกับคณะผู้วิจัย ได้เป็นอย่างดี

รูปภาพที่ 9 – 10 ภาพนักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มเรียนรู้ชุมชนหันตรา

การจัดกิจกรรมเหล่านี้ทำให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เกิดการรับรู้ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และยังได้สะท้อนมุมมองความคิดเกี่ยวกับชุมชนหันตราผ่านผลงานที่ได้ร่วมกันทำเป็นกลุ่ม รวมถึงเป็นการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาไทยคือทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมถึงทักษะด้านสังคมศึกษา คือการเรียนรู้เรื่องราวในอดีต อันยาวนาน

หรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมและจำแนกประเภทของวรรณกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ได้แบ่งวรรณกรรมไทยได้ 3 ประเภทคือ แบ่งตามยุคสมัย แบ่งตามรูปแบบการเขียน และแบ่งตามรูปแบบการประพันธ์ ซึ่งพบจำนวนทั้งสิ้น 21 เรื่อง อันแสดงให้เห็นว่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งนี้มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีโดยปรากฏทั้งวรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์อักษรและวรรณกรรมมุขปาฐะ ทั้งสารคดีและบันเทิงคดี และปรากฏทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นั้นจะขาดผู้ให้ข้อมูลที่เป็นปราชญ์ชุมชนไม่ได้ เพราะจะเป็นแนวทางในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลอย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ การรับรู้ข้อมูลวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตราของชาวพระนครศรีอยุธยานั้นยังไม่แพร่หลายนัก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแวดวงการศึกษา ควรให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้และควรบรรจุไว้ในหลักสูตรในโรงเรียนของท้องถิ่นหันตรา รวมถึงการนำวรรณกรรมต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้ไปสอนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หัวข้อทักษะการอ่าน เรื่องประวัติชุมชนหันตราให้กับนักเรียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลหันตรา ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษารักในท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัยและเป็นเมืองมรดกโลก และผู้คนในท้องถิ่นจะได้ภาคภูมิใจและหวงแหนชุมชนของตน

2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนตระหนัก หวงแหน และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน พบว่า การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนตระหนัก หวงแหน และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นั้นการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนที่เรียกได้ว่าเป็น Key Actor คือบุคคลสำคัญที่จะเป็นกำลังของชาติต่อไปนั้นได้เกิดการรับรู้ ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และนักเรียนได้สะท้อนมุมมองความคิดเกี่ยวกับชุมชนหันตราของพวกเขาผ่านผลงานที่ได้ร่วมกันทำเป็นกลุ่ม รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านภาษาไทยคือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทักษะด้านสังคมศึกษาคือการเรียนรู้เรื่องราวในอดีตอันยาวนานของท้องถิ่นของตน หรือประวัติศาสตร์ การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่ครูผู้สอนนำคู่มือการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม สารการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดชุมชนหันตรามาให้ให้นักเรียนได้ศึกษา ทำให้เกิดการรับรู้และตระหนักรู้ถึงความสำคัญของท้องถิ่นหันตรา

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. วิธีการศึกษารวบรวมรวบรวมและจำแนกประเภทของวรรณกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรา พบว่า สามารถศึกษาได้ทั้งจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ และจากบุคคลที่เป็นผู้รู้เรื่องราวชุมชนตำบลหันตรา การพัฒนาสังคมและชุมชน ให้เกิดความมั่นคงและ

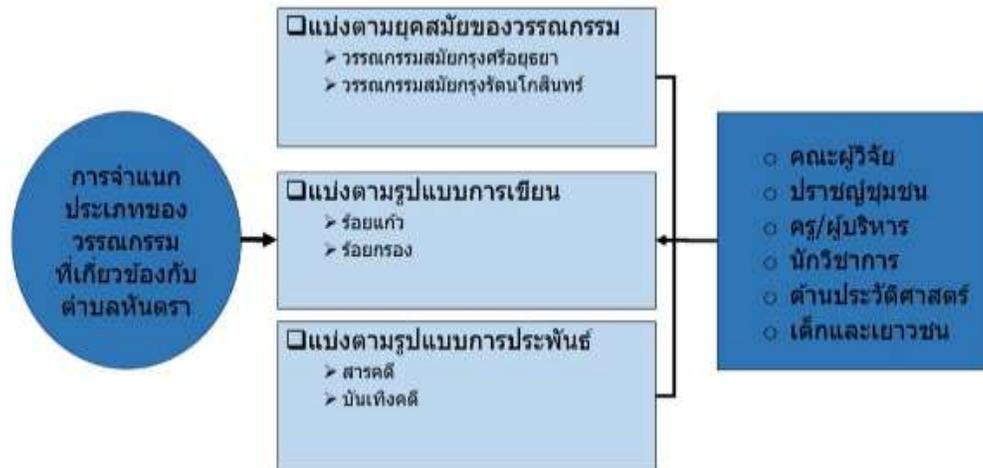
ยั่งยืนได้นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างสถานศึกษา ควรตระหนักถึงคุณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นที่เป็นชุมชนที่มีความยาวนานด้านประวัติศาสตร์ เป็นชุมชนสำคัญตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และต่อเนื่องมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ หากปัจจุบันคนในชุมชน เด็กและเยาวชนจะไม่เกิดการรับรู้และไม่เห็นคุณค่านับว่าเป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ดังนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือมีส่วนที่จะช่วยให้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ยังคงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป ควรร่วมมือกันขับเคลื่อนให้องค์ความรู้ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ด้านสังคม และด้านภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติไทยให้คงอยู่

2. การศึกษาเรื่องราวของชุมชนโดยศึกษาจากคำขวัญของตำบลหันตราซึ่งศึกษาหนังสือภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมตำบลหันตราของอัมรา หันตรา (ม.ป.ป.) และคู่มือการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม สารระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดชุมชนหันตรา ที่รวบรวมโดยอมรา ประไพพงษ์นั้น (2560, สัมภาษณ์) พบว่า มีความสอดคล้องกับบุญสมหญิง พลเมืองดี (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคำขวัญตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรากฏว่าเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถานและสถานที่สำคัญของท้องถิ่นหันตราที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนหันตรา ได้รับรู้เกี่ยวกับความหมายของคำขวัญแต่ละวรรค ทั้งยังเป็นการปลูกฝังองค์ความรู้สำคัญที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนแห่งนี้ให้กับชาวชุมชนหันตราได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมประเภทลายลักษณ์และวรรณกรรมประเภทมุขปาฐะ ภายใต้หัวข้อ “การจำแนกประเภทวรรณกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตรา” นี้แสดงให้เห็นว่าตำบลหันตรา มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ซึ่งทุ่งหันตรานั้นเป็นสถานที่ประสูติของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ นอกจากนี้ ทุ่งหันตรายังเป็นสถานที่ประชุมทัพ และเป็นสนามรบในการป้องกันและรักษาแผ่นดินของวีรกษัตริย์หลายพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถ ครั้งทำศึกกับพระมหาอุปราชามังสามเกียด สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช คราวสู้รบกับพม่า รวมถึงกำลังไพร่พลที่เป็นทหารตั้งปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพน ถือเป็นอนุสรณ์สถานแห่งชัยชนะที่วีรชนได้ปกป้องผืนแผ่นดินไว้แม้จะแลกด้วยเลือดเนื้อของพวกเขา

นอกจากนี้ ตำบลหันตรายังเป็นสถานที่สำคัญอีกประการคือเป็นนาหลวงในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำของกรุงศรีอยุธยา (อมรา หันตรา, ม.ป.ป.) ดังปรากฏในพงศาวดารกรุงเก่า ทุ่งหันตรานาหลวงนั้นเป็นสถานที่ประกอบพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระเจ้าแผ่นดินเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นองค์ประธานในการเก็บเกี่ยวรวงข้าว นำนมในพระราชพิธีภัทรบทช่วงเดือนสิบ และยังปรากฏความในเอกสารราชกิจจานุเบกษาว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เสด็จทอดพระเนตรทุ่งหันตรา และประทับที่วัดหันตราซึ่งเป็นวัดหลวงในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ความสำคัญของตำบลหันตรานั้นถูกจารึกไว้ด้วยวรรณกรรมที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วรรณกรรมเหล่านี้เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นความสำคัญของสถานที่ซึ่งตั้งอยู่ภายในชุมชนตำบลหันตราที่บุคคลในทุกภาคส่วน เด็กและเยาวชนชาวหันตราควรตระหนักถึงความสำคัญ หวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนด้วยการศึกษาและเรียนรู้วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำบลหันตราตนเอง

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แผนภาพองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพนี้ พบว่า แสดงถึงแนวทางในการจำแนกประเภทของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำนานท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 แนวทางหลัก ได้แก่ 1) การแบ่งตามยุคสมัยของวรรณกรรม เช่น วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา และวรรณกรรมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ 2) การแบ่งตามรูปแบบการเขียน แบ่งออกเป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง และ 3) การแบ่งตามรูปแบบการประพันธ์ เช่น สารคดีและบันเทิงคดี นอกจากนี้ ยังแสดงกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาและใช้ประโยชน์จากการจำแนกประเภทวรรณกรรมเหล่านี้ ได้แก่ คณะผู้วิจัย ปราชญ์ชุมชน ครู/ผู้บริหาร นักวิชาการ ด้านประวัติศาสตร์ และเด็กและเยาวชน ซึ่งล้วนเป็นกลุ่มที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการศึกษา ถ่ายทอด หรือพัฒนาองค์ความรู้ในชุมชนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรนำผลการจำแนกประเภทของวรรณกรรมเรื่องนี้ไปใช้ในการศึกษาเรียนรู้เชิงลึกต่อไป
- 1.2 ควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการจำแนกประเภทวรรณกรรมในท้องถิ่นอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.2 ควรศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรม เช่น กลวิธีการประพันธ์

เอกสารอ้างอิง

นิตยา บุญสิงห์. (2544). *วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

บุญสมหญิง พลเมืองดี. (2553). *การศึกษาคำขวัญตำบลหัตตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (รายงาน

การวิจัย) คณะศิลปศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
ผะอบ โปษกฤษณะ. (2544). *ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1977) อักษรพิทยา.
พรทิพย์ ชังธาดา. (2538). *วรรณกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
พิทยา ลีมนณี. 2537. *การอ่านตีความ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
ศรีศักร วัลลิโภดม. (2526). “*กรุงอโยธยาในประวัติศาสตร์*” อ้างถึงในประวัติศาสตร์ไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
กระทรวงมหาดไทย: พระนครศรีอยุธยา.
อมรา ประไพพงษ์. (2542). *คู่มือการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดชุมชนหันตรา*. พระนครศรีอยุธยา.
อัมรา หันตรา. (ม.ป.ป.). *หนังสือภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมตำบลหันตรา*. งานส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหันตรา: พระนครศรีอยุธยา.

บุคลากรนุกรม

ปัทมพงศ์ ชมบุญ (ผู้ให้สัมภาษณ์). จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์ (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่สถาบันอยุธยาศึกษา. เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2560.
พัทธ์ แดงพันธ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์ (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่สถาบันอยุธยาศึกษา. เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2560.
สุรรัตน์ จันทร์ลอย. (ผู้ให้สัมภาษณ์). จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์ (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่โรงเรียนวัดหันตรา. เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2560.
อมรา ประไพพงษ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์ (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่โรงเรียนวัดหันตรา. เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2560.
อัมรา หันตรา (ผู้ให้สัมภาษณ์). จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์ (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่สถาบันอยุธยาศึกษา. เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2560.